

Abstrakt

Úvodem je třeba říci, že veřejná správa je při výkonu své činnosti vázána platnými právními normami. Dojde-li k porušení práv plynoucích jednotlivci z právního řádu České republiky, je každému zaručen stanovený postup a tomu odpovídající příslušné právní mechanismy vedoucí k nápravě namítané činnosti, případně nečinnosti, orgánů veřejné správy.

V disertační práci jsem se zaměřila zejména na ochranu práv jednotlivců v rámci veřejné správy samotné (tj. problematika ochrany veřejných práv subjektivních). Nicméně bylo nutné věnovat určitý prostor i postupům veřejné správy v záležitostech soukromých práv subjektivních, neboť i ve veřejné správě je rozhodováno v některých věcech soukromého práva. Co se týče ochrany soukromých práv veřejnou správou, zmínila jsem dualismus přezkumu rozhodnutí správních orgánů a uvedla některé příklady veřejné správy rozhodující v záležitostech soukromých práv subjektivních. V dalším jsem se věnovala otázce civilní odpovědnosti v souvislosti s výkonem veřejné moci - tj. odpovědnost za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem, neboť úspěšný žalobce je oprávněn za zákonem stanovených podmínek požadovat náhradu škody a jiné újmy podle zákona o odpovědnosti za škodu.

Svým rozsahem nejobsáhlejší část disertační práce jsem věnovala ochraně práv v rámci správního řízení. Soustředila jsem se zejména na otázku procesních práv účastníka řízení a opravné prostředky. V disertační práci jsem následovala cestu právní nauky a výklad tomu odpovídající jsem soustředila ponejprve na řádné opravné prostředky – tj. odvolání, rozklad, námitky při exekuci a odpor proti příkazu. Mezi mimořádnými opravnými prostředky jsem zmínila právní úpravu obnovy řízení zahájené na návrh účastníka řízení. Závěrem této části jsem se věnovala i dozorčím prostředkům, které však nejsou v dispozici účastníka správního řízení, a které slouží k ochraně práva objektivního. Prostřednictvím těchto pomocných, respektive podpůrných prostředků může být významným způsobem přispěno k dosažení nápravy

konkrétních práv jednotlivce. Právním prostředkům, jež mají za cíl poskytnout ochranu právu v objektivním smyslu (tj. například kontrola veřejné správy či správní dozor), je věnován prostor pouze v nezbytném rozsahu.

Toliko v základním přehledu jsem zmínila i možnost následného soudního přezkumu, neboť pro účastníka řízení správním řízením „věc“ nekončí. Soudy poskytují ochranu veřejným subjektivním právům (tj. správní soudy), anebo subjektivním právům soukromým (tj. civilní soudy), o nichž nejprve rozhodl správní orgán. V rámci navazující soudní ochrany ve správním soudnictví jsem zmínila ochranu práv prostřednictvím žaloby proti rozhodnutí správního orgánu, žaloby proti nečinnosti správního orgánu, žaloby proti nezákonnému zásahu, pokynu nebo donucení správního orgánu a žaloby na ochranu veřejného zájmu. Rovněž je uvedena možnost podání mimořádných opravných prostředků. V případě větve druhé, tj. civilního soudnictví a řízení ve věcech soukromého práva, o kterých bylo rozhodnuto správním orgánem, jsem se věnovala možnosti podání žaloby podle části páté občanského soudního řádu. Soud rozhoduje ve věci samé rozsudkem (zjistí-li, že v dané věci má být rozhodnuto odlišně), kterým nahradí napadené rozhodnutí správního orgánu, a to v rozsahu v jakém je rozsudkem soudu dotčen. V případě opačném, tj. zjistí-li, že správní orgán rozhodl o věci správně, žalobu zamítne. Taktéž v rámci civilního soudnictví lze využít opravných prostředků, pokud je zákon připouští.

Další možností je za zákonem stanovených podmínek podání ústavní stížnosti, která směřuje zpravidla vůči pravomocnému rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti. Nelze však vyloučit i situaci, že ústavní stížností bude napadáno přímo pravomocné rozhodnutí správního orgánu, které je z přezkumu ve správním soudnictví vyloučeno zvláštním zákonem. V souvislosti s ústavní stížností je významná i skutečnost, že spolu s ústavní stížností proti rozhodnutí nebo jinému zásahu orgánu veřejné moci lze podat návrh na zrušení právního předpisu, respektive jeho konkrétního ustanovení, jehož uplatněním nastala skutečnost, která je předmětem ústavní stížnosti.

Po vyčerpání všech vnitrostátních opravných prostředků a za dalších podmínek stanovených Úmluvou má stěžovatel možnost podat stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva na porušení jejích jednotlivých ustanovení. Lze doplnit, že za splnění zákonných podmínek, nelze vyloučit ani ochranu poskytovanou Soudním dvorem EU, a to v rámci práva EU.

V rámci problematiky dalších prostředků ochrany práv jsem se v nezbytném rozsahu zaměřila na problematiku ochrany poskytované v rámci práva na informace či ochraně osobních údajů. Pokud jde o tzv. komplementární prostředky ochrany, věnovala jsem pozornost stížnosti ve smyslu § 175 správního řádu a podnětu k Ochránci.

Samostatnou kapitolu jsem věnovala správnímu dozoru, tj. dohledu nad objektivním právem a zejména problematice námitek proti kontrolnímu zjištění podle relativně nové právní úpravy – tj. podle kontrolního řádu.

Závěrečná část obsahuje souhrnné úvahy a návrhy *de lege ferenda* v oblasti ochrany práv ve veřejné správě.

Cílem disertační práce nebylo pouze zhodnotit platnou právní úpravu právních prostředků ochrany práv, označit její problémové oblasti a doporučit případná řešení, ale také pokusit se o vytvoření relativně uceleného přehledu právem nabízených prostředků ochrany práv ve veřejné správě. Zjištění vyplývající z provedené analýzy by měla potvrdit, anebo vyvrátit hypotézu, že stávající právní úprava zaručuje jednotlivci disponovat vhodnými a zejména účinnými právními prostředky ochrany práv ve veřejné správě a dát odpověď na jejich vzájemný vztah v rovině právní úpravy *de lege lata*.